

Včeraj za danes – danes za jutri...

Tisoče rdečih nageljnov za naš skupni rojstni dan, za naše 33. leto svobode, za našo republiko in še več kot toliko želja, da bi vsem humanim idejam, ki so nastajale v plamenu revolucije in se razvijale do današnjega dne, vestno in predano sledili. To so misli, ki nedvomno obdajajo vsakega od nas v trenutkih, ko slavimo našo preteklost in sedanost, dan republike, 29. november.

Danes mladi, ponosni na zibelko, v kateri smo rasli in rastemo, poznamo svojo pot v revoluciji, ki traja. Revolucionarne izkušnje, ki so nenehno prisotne, učenje novega in humanost naše politike ter odnosa do drugih, oblikujejo naš odnos do vsakodnevnih nalog, kar je trajni kapital, na osnovi katerega gradimo novi in napredni svet.

Tako bogato zgodovino in sedanost, kot je naša, je nemogoče spraviti na nekaj listov papirja. Tega ne bomo niti poskušali, raje smo se odločili za razgovor z Rudolfom Ganzitijem, enim najvidnejših organizatorjev sindikata gradbenih delavcev v Sloveniji in predvojnih stavkovnih gibanj, narodnim herojem, in podpredsednico MK SZDL Ljubljana Miro Svetinovo-Vlasto in Vladimirjem Senkom-Gabrom, predsednikom borčevske organizacije v občini Ljubljana-Center.

Izbrali smo tri, ki so le del množice tistih, ki so žive priče preteklosti, v kateri se je rojevala naša sedanost, in ki so še vedno pomembni dejavniki v gradnji samoupravnega socializma. Želeli smo pokramljati z njimi o tem, kako se je njihova generacija bojevala za njihov in naš boljši jutri in kakšna je bila njihova takratna vizija prihodnosti. Zanimalo nas je tudi, kako se počutijo danes, potem ko so prehodili tako veliko pot in v čem vidijo poslanstvo mlade generacije v današnji revoluciji.

Naš prvi sogovornik, Rudolf Ganziti, je uvodoma dejal: »Na to vprašanje je z nekaj stavki zelo težko odgovoriti. Za lažje razumevanje bi moral razložiti tedanje gospodarske in politične ter življenjske razmere, v katerih so živeli delovni ljudje. Treba bi bilo povedati, kakšne so bile tedaj pri nas človekove pravice.«

– Kako ste se znašli sredi vrtnice revolucije vi?

»Za Komunistično partijo sem začel organizirano delati leta 1931. Odkril me je partijski človek, ko sem onemogočil plačancem 6. januarke diktature, da bi zavajali gradbene delavce. Od tedaj pa do danes sem delal po svojih zmognostih in dobro poznam razvoj našega boja. Vedno sem bil v prvih vrstah boja, kar pomeni neposredno med množicami, kjer sem tudi končal svojo visoko politično šolo. Te ljudi smo osvobodili in se ob tem tudi sami učili. Takrat so obstajala merila dejanj ne pa leporečja. V naših vrstah ni bilo prostora za razne karieriste in demagoge, temveč samo za ljudi, ki so bili pripravljeni žrtvovati vse, za osvoboditev delovnih ljudi in za pravičnejšo družbeno ureditev.«

– Je bilo težko?

»Da. Marsikomu so se namreč takratne razmere zdele brezizhodne. Na eni strani smo imeli vladajoči razred s svojo ideologijo, ki je slonela na tisočletni tradiciji izkoriščanja človeka po človeku, z vsemi institucijami duhovne, gospodarske in fizične prisile, na drugi strani pa ekonomsko izčrpano, prosvetno zanemarjeno množico delovnih ljudi, ki si je želela preločiti iz življenjskih tegob. Takšna je slika razmerja tedanjih sil, v

kateri prav gotovo ni bilo lahko delovati.

Komunisti smo takrat te ljudi osvobodili in jih pripravljali ter vodili v boj za ekonomsko, kulturno in politično osvoboditev. V vseh spopadih so se vedno znova pojavljali novi ljudje, ki niso bili samo z besedami, temveč tudi z dejanji pripravljeni prispevati h končni zmagi. Tako smo pridobivali nove kadre, ki smo jim seveda posvečali vso skrb za nadaljnje usposabljanje. To pa niso bile nikakor lahke naloge. Stoletna prisila vladajočih je zapustila pri množicah vendarle precej strahu pa tudi vsakodnevni politični vpliv vladajočih razredov je povzročal oklevanje. Šele potem, ko smo jih popeljali v boj, ko so sami spoznali moč skupnega nastopa množic in človeške solidarnosti, so tako meto do sprejeli za svojo. Šele s temi idejami smo od množic dobivali priznanje in zaupanje.«

– Kakšne so možnosti današnje mlade generacije v nadaljevanju revolucionarnega boja?

»Danes imajo mladi vsekakor velike možnosti pri delu za boljši jutri. Oblast je v naših rokah in jih nihče več ne ogroža pri delu za socialistično družbo, kakor je bilo takrat, pred in med vojno. Kar pogledamo seznam. Večina zapornikov, ki so trpeli v ječah zaradi tega, ker so hoteli pravičnejši družbeni red, so bili mladi ljudje, delavci, dijaki, študentje, uslužbenci pa tudi kmetje. Tudi v NOV je bil delež mladih zelo velik. Ti mladi so takrat pokazali izredno požrtvovalnost in odrekanje.

Stari aktivisti, ki smo vsak po svojih močeh kar največ prispevali za današnji družbeni razvoj, se prepogosto nekako preveč očetovsko obnašamo do te naše, vsekakor velike pridobitve. Današnji mladi ljudje nimajo takšnih kompleksov, zato so bolj občutljivi do vseh nepravilnosti, kar jim nekateri zamerijo. Mislim, da je to kvaliteta današnje mlade generacije, ki bi jo bilo treba gojiti. Prepričan sem, da če bomo znali mlade ljudi pritegniti in jih smotno razporediti na delu ter jim pri tem pomagati, kakor smo vselej delali, bo to velika pridobitev za nadaljnji družbeni razvoj.

Skoraj moti me, da se delimo med stare in mlade, ker v najtežjih predvojnih in vojnih letih nismo nikoli ocenjevali ljudi, po tem, koliko je bil kdo star, temveč po tem, kaj je dejansko storil. Vsa čast takratnim starim tovarišem, vendar nas je bila takrat večina mladih in dejstva govore, da smo svojo nalogo častno opravili.«

Ob koncu pa je Rudolf Ganziti dejal: »Naloga, ki so pred nami, prav gotovo niso nič manj natančne in za človeka občutljive ter pomembne, kakor pa je bila sama osvoboditev. Izvajanje teh nalog terja množice dobrih, preudarnih in naši revoluciji predanih aktivistov iz vrst vseh delovnih ljudi...«

Mira Svetina-Vlasta nas je v svoji pripovedi popeljala v čas ilegalnega političnega dela v okupirani Ljubljani in se na samem začetku spomnila, da se je tudi sama večkrat vprašala, kaj je bistvo ilegalnega političnega delovanja.

Njej, ki je delovala sredi okupirane Ljubljane, ki v vseh dneh okupacije ni klonila, ni bilo težko spregovoriti o tistih časih: »Mislim, da je pomembnejši del ilegalnega dela pravzaprav osvoboditev in pridobivanje ljudi za osvobodilne akcije. V času, ko je bila Ljubljana vključena v okupatorjeve pesteh, je bilo najpomembnejše hitro prenašanje informacij znotraj in izven žice. Takrat nismo imeli tako razvite komunikacijske mreže kot jo imamo danes. Zato je bil najučinkovitejši način obveščanja ustna informacija, ki je hitro potovala od ust do ust. Če se ozrem okoli sebe, potem lahko rečem, da smo danes zanemarili, zaradi razvitih množičnih komunikacij, ravno to izredno pomembno možnost neposrednega in najbolj prepričljivega načina obveščanja. Tak način pa je tudi najboljši za utrjevanje tovariških vezi in ne-

posrednih medčloveških odnosov.«

– Od tu do solidarnosti je le lučja, mar ne?

»Da, spominjam se prestrašene Ljubljane, ko je bila zaprta v blok s pomanjkanjem najosnovnejših življenjskih potrebščin. Takrat smo s pomočjo visoke stopnje solidarnosti preživljali ilegalce in njihove družine in skrbeli za tisoče zapornikov in internirancev. Dobesedno od vrat do vrat so hodili in zbirali že tako minimalne količine hrane in obleke. Uspeli smo poslati tudi številne pakete v taborišča, kjer so bili zaprti naši domoljubi. Danes smo priče premagovanja naravnih katastrof, gradnje pomembnih objektov družbenega standarda in vse to s pomočjo visoke zavesti in solidarnosti delovnih ljudi in občanov, ki je tem močnejša čim bolj neposreden je stik med ljudmi. Tako moramo to vrednost skrbno negovati in jo razvijati, kot trajno vrtilno naše humane družbe.«

– Kakšne so po vašem mnenju možnosti naše mlade generacije pri razvijanju in nadaljevanju revolucije danes?

Med prazniki na delovnem mestu

Mnogi kolektivi in posamezniki si že načrtujejo, kako bodo preživeli praznične dni 29. novembra. Mnogi bodo začeli praznovati že v ponedeljek, in to bo za mnoge že kratek dopust. Seveda pa so med nami tudi taki, ki bodo praznične dni preživeli na delovnih mestih.

Na železniški postaji v Ljubljani bo tudi v teh prazničnih dneh treba poleg rednega dela postoriti še marsikaj. Z rednim prometom, bodo v teh dneh vozili še ojačani potniški vlaki na posameznih relacijah in vrsta izrednih vlakov. To pa zahteva od železničarjev dodatne napore in disciplino. Pa vendar nas je zanimalo, kaj njim pomeni praznovanje 29. novembra.

»Seveda železničarji ne moremo praznovati ne takih ne drugačnih praznikov tako, kot večina naših občanov,« se je nasmehnil naš sogovornik Anton Miklič, z železniške postaje Ljubljana, »vlaki morajo voziti, ljudje se morajo peljati. To je naša dolžnost. Smisel takega praznika, kot je 29. november je, vsaj zame, da poleg tistih zunanjih obeležij, ki označijo praznik, vsak zase le premisli, kaj vse smo dosegli v minulnem obdobju, ali smo naredili vse, kar bi lahko. In seveda, kaj bomo, do naslednjega na-

»Mladi rod ima velike možnosti, da se izkaže. Naš hitri tempo razvoja nujno terja tudi reševanje številnih problemov. Mladi ljudje ne smejo ob konkretnih nerešenih vprašanjih čakati na rešitve, od zgoraj, iz širše družbene skupnosti, temveč se morajo postaviti z lastnimi predlogi za njihovo reševanje. Če bi hotela biti konkretna, bi lahko omenila samo vprašanje dijaških in študentskih domov, kjer je dobrodošla vsaka učinkovita akcija ali predlog.«

– Kakšna je situacija glede prenašanja revolucionarnih tradicij? »V zadnjem času smo na tem področju naredili veliko. Mislim pa, da še vedno preveč omenjamo dogodke, govorimo o svojih spominih, brez globlje analize in posredovanja smisla doživetih vrednot in razčlenjevanja vzrokov dogajanj. Ob koncu bi rada rekla, da se po do sedaj prehojeni poti v različnih časovnih obdobjih, počutim dobro, zlasti še, ker veliko delam in dajem od sebe skromne delčke za razvoj naše stvarnosti. Pravzaprav se mi vselej zdi, da je moj prispevek še vedno premajhen, vendar, ko pomislim, da je moje delo delček celote, ki jo tvori množica pridnih rok naših delovnih ljudi, potem sem zadovoljna. Edino vsi skupaj lahko ustvarjamo velike stvari kot je to naš samoupravni socializem in vse, kar je del njega.«

Naš zadnji sogovornik, Vladimir Senk-Gaber pa nam je na kratko orisal, kako je kot politkomisar v svoji skupini s tovariši razmišljal o bodočnosti, za katero so se bojevali. Dejal je: »Spominjam se, da smo na naših političnih urah razpravljali predvsem o tem, kako dobiti vojno in premagati fašizem. Vseskozi smo se zavedali, da to nikakor ni edini cilj, da je to obenem tudi boj za nove družbene odnose. Razmišljali smo tudi o naših prednostnih nalogah, ko bo vojne konec, ker smo že tedaj trdno verjeli, vsaj velika večina med nami, v našo reč.«

– Treba je torej vselej verjeti?

»Pa ne samo to. Zmago in nove družbene odnose smo lahko ustvarili samo na temelju bratstva in enotnosti, ki ga je naša vojska znala zgraditi. Vem, da smo pogosto govorili – drž'mo se skupaj, edino tako bomo zmagali! Tudi razrušena Jugoslavija je zahtevala našo predanost in nesebičnost pri obnovi. Sovražnik je za seboj zapustil požgane vasi, razrušene mostove, ceste in tovarne.«

– In kako vidite stvari danes?

»Danes? Ko pogledam okoli sebe, vidim napredek, ki bi bil lahko značilen za stoletni in ne le za tridesetletni razvoj. Od Triglava do Gevgelije vidim neverjetne spremembe. Spremenili pa so se tudi naši odnosi, na katerih temelji družba. V stari Jugoslaviji je bila denimo vojska med ljudstvom osvražena, danes pa so narod in vojska eno. Tesni in bogati so odnosi med mladino in borci, ki mladim prenašajo svoje revolucionarne izkušnje. Tisto, kar smo nekoč zgolj slutili, je danes stvarnost. In celo več. Vsi skupaj gradimo najnaprednejše odnose, ki zahtevajo veliko truda in odpovedovanja, ne le od nas vseh, temveč tudi od vseh bodočih generacij...«

Milena Car-Drlje

nem delu, po drugi strani pa, da tudi sami razčistimo nekatere stvari in seveda tudi v odnosu do uporabnikov naših storitev. Tako na ravni sestavljene organizacije združenega dela ZG Ljubljana, naše delovne organizacije ZTP Ljubljana in našega TOZD, ki ga imenujemo prometna sekcija Ljubljana.«

Kaj pa delo izven železnice?

»Tudi če bi hotel biti samo železničar, je to danes v spletu samoupravnih in družbeno-političnih dogajanj nemogoče. Sem delegat v občinskem sindikalnem svetu občine Ljubljana-Center. V odboru za promet in zveze, in v samoupravni interesni skupnosti za železniški in luški promet. Morda bi v tej zvezi povedal le tisto, kar me in nas najbolj žuli. Vse premajhna je namreč povezanost delegatov in delegacij z bazo, kot se temu reče v vsakdanjem jeziku. Naše delegacije, boljše rečeno delegacije, katerih član sem, se redno sestanejo pred vsakim zasedanjem, temeljito predelamo vsa vprašanja in se dogovorimo za stališča. Za povezavo in posvetovanje z bazo pa premnogokrat zmanjka časa, še zlasti, ker so materiali izredno obširni, brez potrebnih pojasnil in obrazložitvev, predvsem pa praviloma prihajajo v zadnjem trenutku. Menim da bomo morali tu narediti še marsikaj, da bodo delegatski odnosi zaživi tako, kot si želimo in kot morajo.«

Magda Breznikar

